

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Határozott hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakrabbi hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Helyben: Oppellik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein et Volger (Wallisch, 10.) Bud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Hasenstein et Volger hirdetés közv. irodája. Weiss Mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Servituter 5. sz.

Nyitási czikknek garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stain János könyvkereskedő, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

A „KELET” előfizetési díja:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények ezimzendők.

AZ ÉRTÉKESB CÍKKEK DIJZATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kolozsvár, 1878. okt. 10.

(?) A monarchia mindkét felében megnyilvánuló országgyűlésnek s a nyomban rákövetkező delegációnak útját szépen egyengetik az események és az egyének.

Oroszország seregének visszavonását mindaddig halogatni kész, valámig a berlini szerződés minden pontja be nem teljesül (s mikor nem tudott az orosz bogot találni a kákán?); a porta seregének Görögország ellen való felvonulása befejeztetett; Anglia afghanisztáni viszálya mind jobban élére állitattik; Törökország körirata — állítólag — már megérkezett Berlinbe, tiltakozást foglalván magában monarchiáknak a berlini szerződésben stipulált boszniai occupatiója ellen, sőt még arról is olvashatunk híreket, hogy egyáltalán minden diplomatiái összeköttetés meg szakadni készül köztünk és a török közt — s mindez akkor, a midőn sem Bécsben, sem Budapesten nincs miniszterium s a midőn a Lajthántul is, innen is kötéllal is alig lehet kormányalakításra bár hajlandó férfiakat fogni. E mellett látnunk kell, miként emelgeti fejét a slavismus egyfelől Prágában, hol Rudolf főherceg állandó lakását vevé, s másfelől Serajevóban, hol a főhadparancsnok nem leplezett protecciója mellett megjelenő hivatalos újság nyilván a mellett agítál, hogy Bosznia Horvátországgal egyesítendő s a monarchia trialismusa a német, magyar, szláv — vagy éppen dualismusa, a német és szláv szövetség útján alapítandó meg.

Itthon pedig hallszik a dinom-dánom a miniszterium visszalépést fölött s különféle fajta oppositíonok tíjogtatnak a tanácsalanságon, mely köztük már rég állandó lakást von s mely az országra is kezd elharapózni.

A kiolthatatlan személyes gyűlölség, melyet még a hatalom-vágy ösztökeje is sarkal, tagadhatatlanul nagy mérvet öltött mára népességben s amaz általános emberi jellemvonás mellett, hogy mindenféle kormánynak jól esik opponálnunk, még azt a ráadást sem lehet eltagadnunk, hogy éppen ez a kormány, mely az occupatio politikáját követé, kétszeres ellenlétszere számíthat a nagy tömeg részéről.

Aligha csalódunk, azonban, ha kimondjuk, hogy az ohaj és kivitel között — egyesek és államok életében egyaránt — mérhetetlen a távolság s nagyon igaz van annak az állam-bölcsnek, a ki szerint a politika párhuzamos a mechanikával; a mechanikus bele buknek vállalatába, ha az erőműtani elvek és formulák mellett számba nem venné emelő rudjai és hajtó-csigakötélei erejét is; a politikus számításai szükség-

kép zátonyra jutnának, ha csak elméletek után indulna s nem vetné latra a maga emelőrudjainak és hajtó-csiga-kötéleinek — az államok életében összmérekező erőnek arányait is. Vana sine viribus ira . . .

Törvényhozó testületeknek egy-egy nehezebb feladat osztályrészeül aligha jutott, mint legközelebb összeülő parlamentiainknak. Mert leszavazni külügyi politikánkat — melynek helyes vagy nem helyes volta fölött most vitázni nem kívánunk — igen könnyű s ha e szavazással minden be volna fejezve és a nemzet képviselői szépen hazasozolhatnának, nem is volna semmi baj. Csak-hogy az állam mindenek fölött kormányt követel, ha a Lajos-féle özönvízbe fulladni nem akar s így azok, kik a meglevő kormányt megbuktatják, ki nem bujhatnak az új kormány megalakításának kötelessége alól.

Hanemha készek a parlamenti kormányzat helyett az absolutismust minden következményeivel egyetemben elvállalni . . .

Erre, talán, mégsem értünk és bücsülünk meg eléggé.

Szerencsére azonban még egy-két hetünk van addig, míg a parlamentek összeülése és megalakulása megtörténhetik. Remélhető, tehát, hogy az ország atyái e tizenégy éjjel egyet-egyet aludva a kérdésre, majd csak számot vetnek a rendelkezésekre álló erővel is, hogy aztán az elmélet megkapja a maga correctióját a gyakorlatban, mert a monarchia, mondják, nem csak Bécsből és Budapestből, hanem Prágából és Zágrábból, sőt, ma-már, Szerajevóból is áll . . .

Az országgyűlést, a „Bud. Corr.” szerint, f. hó 17-én mindenesetre megnyitják. A képviselők közt, az eddigi megállapítások szerint Boér Antal a legidősebb s így ő fogja az országgyűlést, mint koronahök megnyitni. A négy legifjabb képviselő: Bolányi Sándor, Perczel Béla, Rohonczy Gida és Szilágyi Olivér; ki azonban a két legfiatalabb képviselő (a jegyzők száma ugyanis 6) eddig nem esmeretes. Néhány legújabb választott képviselőnek, s pedig mindenféle pártinak nincs választási joga s így a ház nem fogja őket verifikálni.

A szabadelvű országgyűlési párt 15-én legkésőbb 16-án értekezletet tart, melyben Tiszaminiszterelnök a válságról fog jelentést tenni.

A magyar pénzügyminiszterium betöltéséről azt távirják a berlini tödsde lapnak Bécsből, hogy az alkudozások első sorban a magyar hitelintézet igazgatójával Weningerrel folytattnak, sőt hozzá teszik, hogy már-már sikerült Weningert a társza elvállalására bírni.

Tehát Huddles volt, mondá Károly, nagyon levertten. Örülök, hogy nem talált itthon. Valjon eltávozott a helységből, mit gondol Lamb?

Csaknem azt hiszem, hogy el. Nagyon tisztán megmondtam, hogy a várakozás éppen semmit sem használna neki. Azt is mondtam, hogy ha csakugyan Londonba talált volna menni, nem tudhatni, ha egy hét előtt vissza fogja-e jöni. Jobb lesz, ha levelet ír önnök. „Jól van”, felelte erre s gyorsan távozott. Alkalmisint nem akarta elszalasztani a legközelebbi vonalat.

Igy már jól van, szóló Károly teljesen megnyugodva.

Volt valaki itt látogatónak?

Sir Stane Fülöp volt itt s most néhány helyig van a salonban. Akar valamit falni Károly ur?

Nem, várok az étkezésig. De addig még két-három óra is eltelhet, míg az bekövetkezik.

Károly ismét kiment a kertbe, hogy a kellemetlen hírt a Stane-ok „alacsony gondolkodás módját” illetőleg, miként az őrnagy nevezé — megemléssze. Károly Eliz végett nagyon bosszus volt. Tudta, hogy a két fiatal szereti egymást. E tárgy felett mély gondolatokba merülve, mind tovább haladt, a nélkül, hogy Lamb közleményeire gondolt volna. Midőn a bányász telepén a jobb házak előtt elhaladna, egy hang üdvözölte őt.

Jó estét sir, ma ugyan meleg napunk volt.

Miss Jetty, az ácsmester nővére szólította meg. A nyitott ablaknál ült munkája mellett. Károly felpillantott, s ekkor egy más valakit is meglátott, ki feléje tartott.

Huddles volt. Károly felismerte őt, s hirtelen beugrott az ács házába, hogy elrejtse magát.

Remélem nem látott meg, gondolta magában.

Egyébiránt magasabb körökben azt tartják, hogy úgy az osztrák, mint a magyar miniszterválság Andrássy gróf egyetértésével inscenizotott, azon czélból, hogy az udvari és katonai párt tulkapasai a kellő korlátok között szoríttassanak. S az egész válság azzal fog végeződni, hogy a volt miniszterek megmaradnak helyükön.

A bukaresti félhivatalos „Románul” kiváló örömmel veszi tudomásul, hogy Andrássy mikélt megtudta, hogy Bratianu Bécsbe érkezett, azonnal látogatást tett nála; ezt, valamint azon körülményt, hogy gróf Hoyos Sprinzenstein a román fejedelmi udvar mellé rendkívüli felhatalmazott miniszterre nevezetett ki, az idők különös jelének s teljes bizonyítéknak tekinthetni arra néve, hogy az osztrák-magyar birodalom teljesen és feltétlenül elismeri Románia függetlenségét.

Muszkla lap az okkupációról. A „Russkij Mir” valószínűnek tartja, hogy a boszniai kérdés végzetes fordulatot vehet Ausztria-Magyarországra néve, ha „a szerb nemzeti mozgalom” Boszniában nem csökken elődtől. A szerb és montenegrói fejedelemség nehezen nézhetek higgadt vérral a rokon szerb népfajnak az álnok Ausztria „diadalmas” hadseregeivel való harcára. Uj bonyadalmak a keleti ügyekben sokat nagyobb valószínűségűek és lehetségesebbek, mint mások első tekintetre mutatkoztak. A balkáni félsziget különféle nemzetiségeinek életföltételei és kívánságai be nem tehetők a diplomácia által nekik szánt keretbe — s ezen megrovított és tiltakozó nemzetiségek sorában kiváló helyet kétségtelenül a bosnyákok és hercegovinaiak foglalnak el, kik az összes szerbek és montenegróiak feltétlen rokonszenvével találkoznak.

Az okkupáció.

Andrássy gróf a porta óvására választ készit, melyben, mint a „P. L.” jelenti, be akarja bizonyítani, hogy nem Ausztria-Magyarország az oka, ha a berlini szerződésben említett konvenció a portával Bosznia és Hercegovina okkupációját illetőleg nem kötött meg; sőt inkább a porta egész eljárása azt bizonyította, hogy minden igyekezete oda irányult, miszerint a berlini szerződést a konvenció kibúvóján kijátsza. A jegyzék, mely az erre vonatkozólag Ausztria-Magyarország és a porta közt folyt tárgyalásokról tiszta képet nyújt, a delegációk elé fog terjesztetni.

Dolni-Tuzlából írják a „P. N.”-nak: Bosznia sorsa a harcmezőn eldőlt. A városokkal az egyezmény ma kötött meg. Tuzla ma este fényesen ki van világítva. A helyőrségen itt maradt Rodits (60.) és Váza (68.) ezredek bandái minden utczán végig vonulva az ismert király-

De Huddles bizony meglátta, s gyors léptekkel sietett oda, s csaknem oly hamar beért ő is a házba, mint Károly. Károly nem teheté magát vaknak. Ő a miss Jetty szobája közepén állt, s az intő szellem vele szemben az ajtóban.

Ma voltam már Sasváron mr. Raynor, s nem találtam őt otthon. Azt hiszem, tudja miért jöttem.

A kellemetlen meglepetés, a tudat, hogy mily gyengén állnak pénzügyei, miss Jetty füleinek s szemének közelsége, egészen kétségbe ejtették Károlyt. Néhány kemény szót ejtett ki, a Huddles nagy meglepetésre. A dolog két váltót illetett, melyeket Károly állított volt ki, s melyek közül az egyiket még nem perelték be.

Ki tudja fizetni e váltót Raynor ur?

Nem, most nem tudom kifizetni. Megírtam önnök, hogy mikélt lehet, ki fogom fizetni. — ezt is, és a másikat is, addig várnia kell.

Meddig várjak mr. Raynor? Az embernek nagyon kellemetlen pénzre várni.

Károly felbösszankodott. Ha Jetty Eszter nem lett volna jelen, úgy minden békésebben igazított volna el, de így nagyon magas hangból kezdett el beszélni, megsértette azon embert, mi igen oktalán tett volt. Mr. Huddles, kivel így módon nem lehet elbánni, hasonló pénzzel fizetett vissza.

Ha Károly udvarias lett volna irányában, úgy a sem feledkezett volna meg az udvariaságról, sőt tán még engedékeny is lett volna.

A váltók ületli uton jutottak kezei közé és ő mint üzetlem egyaránt becsületes levén, nem volt illi bánásmódhoz szokva, és különösen ez esetben éppen nem érdemelte meg azt. Nagyon ingerült lett. Heves szóvita támadt köztük s mr. Huddles nagyon haragosan távozott, megígérve visszatérőt.

hymnust, s a magyar „Hazádnak rendületlenül” jét játszották. A bosnyák nép, közben a törökök, is „Sivő madzsarjai, Sivő Bosnyáki” éljont kiáltott. — A katonaság éjjelég mulatott. Másnap reggel, (4-én) 6 Felsőégnek nevenapján minden ezred kivonult, s reggeli 6 órátl 9-ig a fent említett két banda játszott a osztrák és magyar nemzeti hymnuszt. A sanyaru hadjárat által megviselt katonaság üdvölvésekkal — éljenekkel éltette királyunkat — s elfeledve a zeneszó mellett minden nyomorúságot: kifejezést adott a feletti örömeinek, hogy Bosznia okkupációjá be v n fejezve a harcmezőn.

Prozort és Ravnót a 26. ezred osztályai ellenállás nélkül szállították meg. Ép így Glamoczt a János főherczog második hegyi dandára foglalta el. Az ottani erődben egy régi ágyut és sok löszert találtak. A 10-ik vadászszázalój képezi az ottani helyőrséget. E hó 8-én reggeli 9 órakor az érdemeleket osztották ki.

Külröld.

A Reuter ügynökség jelenti okt. 7-ről Konstantinápolyból: A Kelet-Rumélia számára kinevezett orosz biztos ma kijelentette, hogy Oroszország Ruméliát a santszefánói szerződés és nem a berlini szerződés értelmében kormányozza. A többi biztosok ez iránt kormányaitól utasításokat kérnek.

A szerb miniszterválságról írják Belgrádból a „Politische Correspondenz”-nek:

Azok az udvarok, melyeknek barátsága nagyon értékes Szerbiára néve, szívesen látnák, ha olyan miniszterium venné kezébe a kormányt, mely jobban belillik a jelen helyzetbe, mint mostani, vagy akár az is, melyet ugyanabból a pártból képeznének. Az omládinisták, kik organicus szövetségre léptek a liberalisokkal, gonosz szellemei az utóbbiaknak, mert akadályozzák őket, hogy kizárólag realis politikát kövessenek. az örökös compromissumok, melyeket a radicálissal kell kötniök a liberalisoknak, gyakran elzárják a kormány elől azt az utat, a melyet kizárólag kellene követnie. Különben az omladina Péterváron sem állott soha egyben, most pedig még inkább kívánják az ottani körök, hogy a keleten, kiváltképpen Bulgáriában és Szerbiában conservatív elemek kezébe kerüljön a hatalom.

Általában úgy vélekednek tehát, hogy a jövődő cabinet olyan férfiakból fog állani, akik közelebb állanak a szkupstina jobb oldalához mint baloldalához. Risztics azért nem marad ki a számtásból, ő nem radicális, sem nem omladinista, és eddig is csak opportunitásból engedett némit a szélsőbálnak; ez ok azonban már régen ele-

— Ön ináti tekintetből tartottam magamnál a két váltót mr. Raynor és most ez a köszönet érte. A dologgal éppen semmi közöm, a mint ön is tudhatja, mindez csak jó szíváségból tettem, mert sajnáltam, hogy egy oly fiatal ember mint ön, ily nagy zavarba, s tán még fog-ságba is jusszon. De most már nem állok ellent semminek, a váltók átmennek más kezekbe s ön pedig tehet a mit akar.

Károly összeránczolt homlokkal állt ott, s meredten nézett az ajtóra, melyet Huddles bévágott maga után. Nem mert körülnézni, nehogy Jetty Eszter tekintetével találkozzanak szemei. Ekkor a bejáratnál szembe levő ajtó, mely a melékszobába vezetett, s eddig csak bé volt hajtva, egészen felnyilt s a tigris jelent meg a küszöbön.

Fültanu kellett hogy legyen az éppen lefolyt jelenetnél.

E megjelenés éppen nem esillapította Károly haragját, hanem ismét felkelté az idegen ellen táplált gyanuját. A tigris arca nagyon jó indulatot fejezett ki.

— Lehetek-e önnök valamiképpen hasznára? kérdezte szeliden, szívesen segíték önön, ha lehetségés. Lépjen be hozzám, Raynor Károly, s beszéljünk ügyeirl.

Károly egészen elvesztette önuralmát, eszavak csak olajot öntöttek a tüzre. Mivel azok, miként ő hitte, valamely törvény szolgáltól, vagy ehez hasonló megvetendő lénytől szármáztak sértésként hangzottak füleibe, vagy törnek tartotta, melylyel meg akarják őt fogni.

— Ön lenne nekem hasznomra! kiáltott fel megvető hangon, törődjék ön saját ügyeivel s ne avatkozzék az enyémbe.

Ezzel Károly kirohant a szobából, bécsapta maga után az ajtót, s a nyitott ablakon át jó éjt kiáltva Eszternek, elsietett. A tigris megvető arccal vonta meg vállát, mintha mondanai akarná:

nyészett. Ha Risztics bizatik meg a cabinet megalkatásával, ő valószínűleg mérsékelt férfiakat fog meghívni. Azt mondják, hogy Milan fejedelem is ezt az álláspontot foglalja el, mert az utóbbi évek tapasztalatai ránézve sem tűntek el nyom nélkül.

A romániai képviselőház oct. 7-én vitatta meg a berlini szerződést. Urechia bessarabiai képviselő kimutatja, hogy alkotmányozó gyűlés összehívása nem szükséges. Azt tarja, hogy meg kell hajolni a congressus határozatai előtt s a Dobrudza elfoglalását tanácsolja. Azt hiszi, hogy később a zsidó kérdésben hozandó határozatok végett össze kellend hívni az alkotmányozó gyűlést. Beszéde végén meghatóan bucsuzik el Romániától. Micsail azt mondja, hogy a Dobrudza lakóit meg kell kérdezni, akarják-e a Románia általi annexiót. Megjegyzi, hogy kötelessége a kormánynak, hogy bebizonyítsa Európnak, hogy a zsidókérdés Romániára életkérdés. G radistean'o azt ajánlja, fogadja el a külügyminiszter indíványát bizottság kiküldése iránt, mely egy határozat kidolgozásával bízandó meg. A kamara elfogadta ez indítványt s 7 tagu bizottságot választott, melynek többsége a berlini szerződés elfogadását pártolja.

A Romániában megjelenő Romanul, midőn a zsidó kérdés miatt szükséges alkotmányrevisiót fejtegeti, azt mondja, hogy a kormánynak előbb népszámlálást kellend foganatosítani, hogy a külföldi s a belföldön született zsidókat megkülönböztethesse. Ez utóbbiak azon helyzetben lesznek, hogy rögtön naturalizáltassanak, míg a többiek a naturalisatiót csak az idegenek számára előirt módon szerezhetik meg.

Hivatalos oldalról biztosítanak, hogy a porta sokat emlegetett körjegyzéke, melyben Ausztria-Magyarország a többi hatalmak előtt kegyetlenségek elkövetése és a berlini szerződés meg nem tartása miatt vádoltatik, nem létezik, legalább ez ideig nem, bárha igaz, hogy Essad bey, egy a külügyminiszterrel tartott értekezletben, az osztrák-magyar hadcsapatoknak a muzulmán lakosság irányában állítólagos embertelen bánásmódja ügyében előterjesztést tén.

Meglehet, hogy ez ügyben a porta részéről további lépések is fognak történni; bárha Andrássy gróf soha volt azon helyzetben, hogy Essad bey szemrehányásait, mint teljesen alaptalannokat, visszautasítsa; de itt annál inkább nem akarják elhinni, hogy a porta oly ellenséges lépést tegyen a monarchia ellenében, mivel az azon barátkozás nyilatkozatokkal, melyeket a porta néhány nappal az előtt a konvenció visszautasításának jelentése alkalmával tett, teljesen ellenkezőbe jönne.

E fiatal ember nem méltó reá, hogy az ember vele törődjék. Azután vette kalapját, mélyen szemére huzta, egy percig megállt a külső ajtó előtt, s aztán kilépett a kis rácsos kapun.

Nem akar theázní uram?

— Mindjárt visszajövök, volt a felelet.

E közben Raynor Károly hazafelé ment. Keserű megbánást érzett, esztelen magaviselete miatt.

— Misként kell vala hogy bánjak Huddles-lel, mondá magában, most már nem tudok gátat vetni a dolog menetének. Egy-két nap alatt le fognak tartóztatni. Milyen iszonyu láрма lesz majd otthon s honnét is teremtené elő a pénzt?

Bizony Sasváron nem a legboldogabban folyt az élet.

Majd mindenkinek meg volt titkos gondja, bánata és pedig csak tizenkét hónapja volt, hogy ide béköltöztek telve öröm és jó reménnyel, e helyet és lakást második paradicsomnak tekintve.

A következő szombaton eljött Stane Vilmos Sasvárra, Eliz a kertben találkozott vele. Arca boszuságot, kételyt s sértődést fejezett ki. A szokott nyájias mosoly, gyöngéd pillantás helyett, melylyel Elizt eddig üdvözölte, komorkifejezésült arcán. Ez még inkább bosszantotta Elizt mind annál, miket Sir Fülöp mondott volt atyjának. Hogy mi folyt közöttük azon napon, arra magok is alig tudtak később visszaemlékezni. Vilmos mondott valamit arról, mily rosszul esik neki, hogy boldog találkozásai ezennel félbenszakadnak. Eliz kevély, büszke szavakkal szakította meg az ifju beszédét. Vilmos hevesen felelt reá, s oly szavakat ejtettek, melyeket nem leheté már visszahuzni.

Vilmos atyja által már előre rosszul hangolva az őrnagy ellen, természetesen atyját pártolta, míg Eliz saját atyja részére állott.

A beszélgetés rövid és határozó volt.

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

EDINA.

Angol regény.

KÉT KÖTETBEN.

Írta:

YOOD ASSZONY.

MÁSODIK KÖTET.

Huszonharmadik fejezet.

Rosz fordulat.

(74-ik folytatás.)

— Ma reggel volt itt valaki s önnel kívánt szólni Károly ur.

Midőn mondta neki, hogy ön nincs itthon, Londonba ment, nem akarta binni, alig tudtam megszabadulni tőle.

— Ki volt?

— Egy tisztességes kinézésű uri ember, nagyon tisztességesen nézett ki, ha az ember nem veszi tekintetbe azt, hogy abból áll hivátása, az emberekett pénzökért zaklatni.

Itt volt éppen a szomszédunkban, mondá, s önnel szeretne magánosan beszélni. Tudtam mindjárt, hogy mindez mit jelent, s azt mondtam, hogy ön elment, s később estig nem is tér vissza.

— Szeretném tudni ki volt? szóló Károly aggodalmas hangon. Nem mondtá meg nevét?

— De igen uram, Huddles-nek hívják. Azt mondta —

Karatheodory pasa e hó 8-án Galaczon keresztül Konstantinápolyba utazik. Egy levelező előtt oda nyilatkozott, hogy Andrásstól jó barátságban vált el, és hogy az egyezmény megkötésének sikertelensége nem fog változást előidézni. A török népség ama gondolattal, hogy Bosznia és Hercegovina meghódított, könnyebben fog megbarátkozni, mint e tartományoknak önkényes szeszíójával. Ez Karatheodory pasa véleménye.

A válság.

A Neue freie Presse írja: Az Auersperg cabinet reactiválása minden esetben ki van zárva, és többé nem fog megjelenni a reichsrath előtt. Ő felsége legközelebb Herbst, Eichhoff, Winterstein, Rechbauer és Grocholski urakat fogja meghallgatni.

A Pester Lloyd jelenté Bécsből: A miniszterválságok megoldása parlamenti uton csak akkor fog megtörténni, ha a két parlament és a delegatíók nyilatkozni fognak. A magyar cabinetválság megoldására tehát, a külföldi politikával való összefüggésénél fogva, mindenekelőtt szükséges a delegatíó nyilatkozata, melyben Andrásy gróf, a ki bírja az egyik tényezőnek, az járulakodónak bizalmát, védelmezni fogja mult és jövő politikáját.

Az osztrák miniszterválság megoldásának kérdésében különféle hírek merülnek föl. Általános ama nézet, hogy sem az eddigi cabinet, sem annak feje nem fognak többé szerepet játszani a kormány újraszervezésénél. Szláv értelemben való rendszerváltozástól se félnek egyelőre. A legelterjedtebb verzió az eddigi földművelési minisztert, Mannsfeld grófot emlegeti praesentiv miniszterelnök gyanánt.

Levelek Nyugatról.

V.

Páris, 1878. oct. 6.

Sajátásgos játéka a szándékoságnak vagy a véletlennek, hogy a Mars mezői kiállítási palota homlokzatán a bejárásoknál az egyes államokat ábrázoló szép, nagy szobrok között Oroszország szobra néz Magyarországra s ez pedig dacos önrózzal mutat a lába alatt levő, buzakalászszal, kukuriczával és paprikával félig borított nagy ökröfőre, azaz nyerstermelésére, mintegy azt akarván mondani, hogy ebben rejlik erőm, ez ment meg engemet. Már magában nagyon szomorú dolog, hogy egy iparkiallításban Magyarország az egyedüli, melynek jelképében az ökröfő játéka a főszerepet s nyerstermelésére, arra, a mit természet ad, hivatkozik ott, a hol a kéz és ész alkotásaival gyűlték nagy versenyre a nemzetek; de annál szomorítóbb, hogy az, a kinek torkában veygunk s nem hiában kaosingat reánk a kiállításon is, daczára annak, hogy ő is Keleten van, mint mi, iparában is nagy hatalom, hasonlithatatlanul nagyobb, mint mi. Már pedig nem csak a nyerstermelésben, hanem ezen a téren is, ha azt akarjuk, hogy valaha iparunk legyen, fegyver nélkül is kezünkben folyton harcolnunk kell Oroszországgal a piacért.

A ki egyáltalában fogalmat akar szerezni magának e tekintetben Oroszországról Magyarországhoz, itt a kiállításon igen érdekes tanulmányokat tehet. Láthatja például, hogy Oroszországnak a francia Girard áttelepítése óta akora szövészeti ipara van lenben, gyapokban, gyapjában, mely bizonyos tekintetben a nyugati államokkal egy színvonalon áll, míg Magyarországnak a kiállításon semmiféle szövészeti ipara, sem selyme, sem vászna, sem posztója; ép így vagyunk továbbá az üvegiparral, a borkikészítési iparral és még sok más tárggyal, mikben egy az országhoz hasonló absolutismus mellett, meglehet állítottunk volna mi is ki valamit, de bizonyára nem olyat, mi kiállja amazal a versenyt.

Ime, ha az iparnak millió irányban nem volna haszna, egy okkal ez is több arra, hogy sokszorozott erővel lássunk munkához s ha még egy-szer kiállításon jelenünk meg, igyekezzünk többel bírni s a mink van jobban képviseltetni a jelenleginél.

A mi már most a magyar iparosztályt illeti, előre meg kell említenünk, hogy hibát követtek el a magyar iparosok, hogy nem jgykeztek nemzeti eredetiségüket produkálni, mert a ki europai dívatot vagy például francia czikketeket utánoztak, menthetetlenül vagy a bukásnak vagy a számba nem vételnek nézett előbe. S az igen termé-szeles is, hogy magyar embertől francia földön francziával küzdöni, meglehetősen badarvág. De nem szabad e mellett azt sem feledni, hogy az összes francia közönség az eredetiségek után kapkod. Mi nekünk új, ha a francziát utánozhatjuk, a franczia pedig telve van önmagával s újat, eredetiség keres, akár mi legyen az.

Hogy Gazdagfalusy, Grébe Henrik, Tókos és Reil Kolozsvárról, de mi több: Csizsér Béla Marosvásárhelyről frakkt küldtek Párizsba, ezen a francziák elmosolyodtak, sőt haragudtak is, de aztán a jury azt mondván, hogy ezek egy sem csinálnak versenyt a francziának, s így van a kinek Kolozsvár kiüntetését szavaztak. De bezzeg másként volt a cifrákn kivart magyar gubákkal! Igen jóízűen mulattam rajta, a midőn például Kotschoubey Leo herczeg nejevel megjelenvén a magyar osztályban, egyszer ő, az öreg her-

czeg vette a hátára Ballascher János beszercei (erdélyi) szürszabó nagy cifra szűrét, majd egy más debreczeni iparostól a felesége, a szür azonban nehez lévén, egy cifra tulipános kis gubát 100 forinton Bisothkától Debreczenben vett meg a herczeg feleségének. Ballascher egyébként 4-szer adta el kiállított szászos gubáját, az egyiket egy turini gróf vette meg. Hibája a Ballascher gubájának, hogy az alja himzés helyett ki van verve kalapáccsal; az ilyen gúriás mesterségtől írtozik a francia, mert mind avval van környezve. Kerékgyártó Bertalan, miskolci szürszabó súbáját legelőször a walesi herczeg vette meg s ugyanazt 8-szor adta el. Tengeri Imre budapesti szürszabó gubáját Fleva Miklós a romániai alsóház alelnöke vette meg, s egy másikat az argentinai köztársaság követségi titkára Párisban. Ime ez mutatja a párizsi világ igényét. Nálunk egy tulipános gubát nadrágos ember nem venne hátára, itt meg a herczegnők vásárolják meg. Ezért mondom, hogy magyar eredetiségekkel jó üzletet és sok elismerést lehetett volna kivívni Párisban.

Ép ennek hiánya ártott a mi szorgalmas és kitűnő kolozsvári női cipészünknek Matucseknek is. Ő nyugati izlésben szépen kihimzett női cipőket állított ki, de a himzés most párizsi divat s ebben itt akkora mesterek, hogy a himzett virágokat majdnem leszakítaná az ember; természetes, hogy ily körülmények közt Matucsek nem boldogulhatott, míg Ferenczy, ugyancsak kolozsvári cipész, ki a bőrmunkára fektette a súlyt, szerencsésebb volt.

Ugyan az előbbi mondatjuk Worell József marosvásárhelyi kalaposról, ki ha székely kalapokat állít vala ki, több elismerésben részesült.

Br. Bánffy Ádám gyönyörű faragott szekrényét, mely bizonyos tekintetben stíljával ritkítja párját a kiállításon, csak mint egy szorgalmas műkedvelő munkáját tekintette a jury, mely mindenütt piacra szánt ipart keres. De a Tisza-károly által felküldött hangszereknek való erdélyi resonance-fákat, az összes magyar fa között legkitűnőbbnek jelentette ki.

Vörös Dánielnek feltűnést keltett zárját, melyben a toló és nyomó zárendszert egyesítette, már megemlítette a „Kelet”-t.

Az erdélyi muzeum nevezetes barlangi medve csontváza s a többi csigakövekkel a szakértők között feltűnést keltett.

Süss Ferdinándnak, a kolozsvári egyetemi mechanikusnak szép microtonja, Korbuli József, kolozsvári gépgyáros gyaloggépe és hajtája, Molnár Benedek, kolozsvári padlókozczkái meglehetősen elvesznek a kiállítás e fajta óriási és gyönyörű kivitelű művei között, de ránk erdélyiekre nézve fontossággal bír mindenik.

Szervel jótórmán felemlitettem, fájdalom! mind az erdélyi iparos kiállítókat. A Királyhágón inenni részről becületet szereztek a nemzetnek, s a jury által jutalmazva lesznek a magyar állam vasúti gépgyára, Csolnoky Ferencz kecskeméti szabó szép, magyar disruhái, Grünberg Károly és József Pozsonyban olcsó és kitűnő keféiről, Löwinger Károly bőrdíszítő Budapesten, kit az a kitüntetés ért, hogy a jury egyik tagja, ki egyszerűen mind egy párizsi „Bazar de Voyage” tulajdonosa, mintál vette meg egyik bőrdíjót; Deák Ferencz kitűnő szagtalan gyufái, annál is inkább, mert mind Németországban, mind Párisban a svéd gyufa mellett csak a kenes gyufa van használatban, melyből ha nem is egy-egy rákéta minden szál, mint a miénk, de mégis csak szagos, és rosszul cselekedett a parajdi gyufagyár, hogy ő is nem jelent meg a kiállításon, mert talán gyufáival itt jó üzletet lehetett volna csinálni. — Beregszászi Lajos zongorái, Koller Károly (Budapest) gyönyörű fényképei, Posner Károly vonalzott könyvei, melyeknek még Indrába is van exportjuk, — Hoffman kárpitos, Scholz Róbert asztalos Budapestről, a Thonet-udvar hajlított butorai, a melyek azonban annyira drágák, hogy a brassói hasonló gyár kényelmesebben versenyezhet vele, feltéve, hogy ily szép és tiszta munkát fog készíteni s a változatos formákban is törekszik utánozni a Thonet-udvart; végül a fumei papírgyár, melynek például rajzpapírosa az egész világon el van terjedve. Eonny körülbelül az iparos osztályban a kiemelésre méltó a magyar osztályban, mely fájdalom kevesebb, mint a menyeyt Párisnak, például 5 háza felmutatni képes.

Oktatásügyünk elég szépen van képviselve, egy nagy terem háromnegyed részét foglalja el, az erdélyi részekből azonban csak a kolozsvári Fröbel-intézet gyermekeinek dolgozataiban gyönyörködhettem, melyek elemi varázsolták az egész kedves kis Kolozsvárt. E dolgozatokat azonban a belga gyermek-kerteknek csodáltra ragadó productumai sokszorosan felülmúlják.

Nyerstermelésünk, mint a mnlt alkalommal említém, szintén meglepően van kiállítva, s különösen az erdélyi borok átgondolt rendszer szerint rendezve, de borainkat a franczia még vadnak tartja, habár ugy lisztiparunk, mint az erdélyi borok meg lesznek jutalmazva s a borszéki víz is megkapja azon elismerést, mit érdemel.

A magyarországi embereknek egyébként Párisban elég jól megy dolga. A magyar osztályban mindig szóltak magyar emberekkel s ha a többi nemzetek közt barangolva elkecseregett mások óriási előhaladottságán, megvigasztalhatja ma-

gát a közelben mindig szülő cigányzenével, mely otthon elbűsít és itt megörvendeztet. Én meg annyival jobban vagyok rajta, mert a „Kelet” tanácsát követve egy magyar ember hoteljébe szálltam, kinek Kolozsvárt rokoni vannak („Rue St. Honoré 139. Hotel de l'union”) s itt lakás, étkezés párizsi fogalmakhoz képest szerfelett olcsó, továbbá a vendéglőben még több magyar család van szállva s ha kifáradtunk a bémulás napi munkájában, fél hétkor a diner alatt amugy magyárosan földisputálunk a hazai viszonyok felett, én s mások védjük a kormányt, az ellenfél pedig támad, de a kormánypart itt is többségben van. Szóval, ha az otthon nem volna ezerszer jobb, akkor élni Páris is elég jó volna.

Justus.

BELFÖLD.

(Nőegylet. — Séta-hangverseny a sebesültek javára.)

K.-Vásárhely, okt. 7. 1878.

Mint országszerzte minden vidéken, ugy nálunk is vannak felesszámmal, oly böles, világra szóló nagy politikusok, kik hivatva érzik magukat szigorú pálczát törni a birodalom külügyi vezetése felett, s nagy szavakkal orálnak a hazát veszélybe vezető átkos kormány ellen, miért nem gátolja meg Bosznia okkupációját a maga idejében, miért fecselel annyit pénz és honfivért e hegyes völgyes természetlen és adóképtelen országrész. Nem akarok ezen nagy politikusokkal vitába eredni, mert látom, hogy ott, hol ők kormányoznak, akár város, akár megye közzégyin, semmi irigyni való nem látok az ügyvezetésben, ugy képzelem őket, mint s valóban is ugy tűnnek fel, mint mikor az elemi osztály növendéke tartana előadást a bölesészetből az egyetemi tanárnak. Ha a t. szerkesztő ur hitelt nem adna szavammak, olvassa meg a „Háromszék” című újdonsült lapunk 2-ik számában, „Tisza és Sepsiszt.-György” című vezércikkét, ugy tudom, hogy elhiszi, mert meggyőződik róla, hogy milyen politikusok teremnek Háromszéken. A fogalomzavar, következtelenség, urhatnamság, s a nagyobbak fitmálása, hatalomra való vágyakodás, eszmeszegénység és zagyalék gondolkozásmód messze helyen teremnek oly sűrűn, mint itt nálunk ebben a csupa böles politikusokból alakult habarékpartban. Né de, ne szólj számból nem fáj fejem. Visszatérek hát fenjelzett czimemhez s írok egyet mást a k.-vásárhelyi jótékony nőegyletről.

A nőegylet eddigelő nőt, erejében ismerődt s ma már igen szép jelét adja lételének. Mert a mint elhangzott a trónról a segélyre való felhívás, távol attól, hogy politizál volna, legottan megindította humán munkálkodását s annak daczára, hogy hidegséggel, rossz akarattal találkoztak, sőt megtámadásnak voltak kitéve, mégis nem lankadt; tett, munkált a szenvedő sebesültek érdekében. Filrőstélyieket rendezett, melyen városunk értelméből hölgyei tépéssel foglalkoztak, sebkötőket s más a sebesültek számára szükséges holmikat készítettek s folyó hó 6-dikára egy sorshuzással összekötött sétahangversenyt rendezett a városnak nagytérben a következő programmal: Székely Jánosné nőegyleti elnök tartott egy felolvasást: „Helyzetünk s a magas politika” czimmel, Simó Vilma kisasszony szavalta Tompa virág-regéből az „Ibolya álmát.” A közművelődési egyesület dal- és zene-szakosztálya a szebbnél szebb darabokkal kötötte le a közfigyelmet. A közreműködők a közönség szűnni nem akaró tapsai s éljenzés által voltak szépen jutalmazva fáradoimukért, s az áldozatért, mit szenvedő honfitársaink enyhítésére hoztak a haza oltárára. Elismerésünket kell nyilvánítanunk a közönséggel is szemben, mely a nyermény tárgyakat adta, a sersjegyeket vette, s a hangverseny belépti díját hozta áldozatul a szenvedők sebei-nek beköttözésére. Elismerést érdemel a jóvára ló jótékony nőegylet buzgó elnökével, a rendezést kiváló ügyőrtellemmel és fáradohatatlan buzgósággal vezetett Harmat Domokos ur. Mind a közönség, mind a nőegylet részéről méltán illel az elismerés a közművelődési egyesület dal- és zene szakosztályát, mert e szakosztályok buzgó közreműködése segítette elő a nőegyletet, azon szép eredmény felmutatására, mit 8-án a főispán urnak elküldött. Az eredmény 139 frt 12 kr. 3 kiló tőpes, leningek, sebkötők, halóféktők, s más orvosi utasítás szerint a sebesültek részére készített apróságok.

Ilyen a női szív, nem politizál, nem pártoskodik, hanem meghallja a szenvedő nyögését, tette kél, s segélyre nyújtja kezét legottan. Szép eredményt mutatott fel, pedig alig egy néhány nő lépett az egyetbe az értelmű osztályból, hát még ha tömörülne együttesen városunk női osztálya, mennyi szépet, mennyi nagyot és magasostolenné képes kivinni! Vajha e szép emlékü hangverseny sokakat lelkesítse fel arra, hogy belépjenek, mint tagok e derék és szép jövőt ígő jótékony nőegyletbe.

A közművelődési egyesület is rövid idő alatt színlelőadást tart a hazai vízkárosultak javára. Annak idejében nem kések felmutatni az eredményt e becses lapok hasábjain.

n . .

Felhívás

Kolozsvár sz. kir. város iparosaihoz!

Az ipariskolák új tanóvének küszöbén álló megnyitása alkalmából a tanács — mint iparha-

tóság — az ipariskolák felügyelő bizottságának megkeresése folytán, a következőket juttatja az érdekeltek tudomására:

1. Az új tanév október 14-én, azaz a jövő hétfőn, veendi kezletét.
2. Ezt megelőzőleg a beiratások és felvételi vizsgálatok e hét folytán pnteken, szombaton, azaz f. hó 11- és 12-én délután 6-tól 8 óráig, s végre folyó évi október 13-án vasárnapon délelőtt 10-től 12 óráig a következő helyeken tartatnak:
 - a.) A város I. községi vegyes népiskolájában, (feleki utca a régi Mátyás-fogadó telkén)
 - b.) A reformatusok hidelvei (ujutczai) vegyes népiskolájában.
 - c.) A lutheránusok belső-magyarutczai vegyes népiskolájában.
 - d.) A rom. kath. lyceumban, és
 - e.) A városi polgári iskolában.
3. A beíratásra s illetőleg a szükséges felvételi vizsgálat kiállítására kötelesesek minden iparosnak a maga tanonczát pontosan elbocsátani; és pedig, a kik már a tavaly is jártak ipariskolába, azokat abba az iskolai helyiségbe és abba az osztályba utasítani, a melybe tavaly is jártak. Az egészen új tanulóknak a fenn kített helyiségek akármelyikében is jelentkezhetnek felvételt s illetőleg beíratás végett.
4. Kivánatosok, hogy különösen azok a mesterek, a kik egészen új tanulókat adnak fel, személyesen jelenjenek meg a beíratásra, hogy így a szükséges adatok — az ők bemozdásuk után — hibátlanul vezethetessenek be a beíratási naplóba.
5. Kötelesesek minden mesternek a maga tanonczáért az 1 frt 50 krba megállapított évi tandíjt a beíratáskor egyszerre és egészben befizetni. E díjért azonban a rajziskolában a rajzszerkezet, nemkülönbben a többi órákon a szükséges papír, írónt és tollat minden tanoncz magától az intézettől kapja. Önként értetik továbbá, hogy a tandíj megtérítésére a mesterek a maguk visszkereseti jogukat, az illető szülőkkel, vagy gyámokkal szemben érvényesíthetik, ha a szegőd-tetési szerződésben ez utóbbiak kötelezték magukat a tanonczok tanításai költségeinek fedezésére.
6. A rendes tanórák, a felügyelő bizottság határozata alapján s az ipartársulati előjárások közös megállapodása szerinti, a jövő tanévben is hétfőn, csütörtökön és pénteken estéli 6—8 óráig tartatnak. Ezeken kívül a rajzotéka ezután is vasárnaponként délelőtt 10—12-ig fog tartatni.
7. Mivel az ipariskola már négy év óta áll fenn városunkban, figyelemzetnek az érdekeltek, hogy jövőre csak is olyan tanulókat szabadíthatják fel egy a mesterek, valamint az ipartársulatok, kik az ipariskola mind három éves tanfolyamának pontos látogatásáról hiteles bizonyítványt nyerne az ipariskolai igazgatóságtól.

Mindezeknek figyelembevételét s illetőleg pontos megtartását annyival szorosabban ajánlja a tanács az érdekelte iparos mesterek és iparüzleti főnökök figyelmébe, mert a fennálló törvények rendeletei e tekintetben elég határozottak és szigorúak. Ugyanis a népoktatási törvény — pénzbüntetés terhe alatt — elrendelte, hogy minden szülő vagy gyám tartozik a 6 éves kort betöltött gyermekét vagy gyámoltját egész 12 éves koráig valamely népoktatási tanintézetbe; 12 éves korától 15 éves koráig pedig legalább valamely ismételi iskolába beíratatni.

Ennek megfelelőleg az 1872-diki ipartörvény 42-dik cikkelye C. pontja azt readeli, hogy „minden iparos köteles tanonczát az ismétlési, estéli s illetőleg ipariskolába járásra szorítani.” Végre ugyanezen törvény 87-ik cikkelye 20 ftrtől 200 ftrig terjedhető pénzbürságot ró azon iparosra, a ki kötelezettségének e részben nem tenne eleget; sőt a 90-ik cikkelye kimondja, hogy az ilyen köteleességmulasztó ismételt esetben iparos tanoncztartási jogától iparhatóságilag megfosztatható.

Kolozsvár sz. kir. városa közigazgatási tanácsának 1878. október 8-án tartott üléséből.

Simon Elek,

polgármester,

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nemzeti színház.

(„Cornevillei harangok.” Serpolette: Szigligetiné Pálmai Ilka.)

Ritkán zugott fel még a kolozsvári színházban oly falrengető és szűnni nem akaró taps és éljenzés, mint a mikor Serpolette tegnap (okt. 9.) nyakában kláris füzérral s ajkán hamiskás mosolyával a cornevillei szolgálók pletykázó csoportjában a kolozsvári színpadon először megjelent. Az előadás a szó igaz értelmében félbeszakadt, a karmerter letette vezénybotját, a zenészek hangszerüket s várták perczekig a lelkesedés elcsöndesülését.

A közönség pedig ujongott, éljenzett, tapsolt, mintha nem is akarna megszűnni azzal; eközben a kis Serpolette valóóság virágzapor rohanta meg: a szebbnél szebb bouquetok, a selyemszalagos koszorúk mindnyaféle: páholyokból, karzatról, földszintről, zárszékből és orchesterből egymásután repültek fel lábaihoz. A láthatóan meglepett kis Szigligetiné, ki nem győzte magát köszönni az imponáló kitüntetés, csaknem elvesztett a virágözönben, mely őt körülvette.

Háromszor újult meg eként a taps, az éljenziaral s a virágözön.

Első megjelenése alkalmával egy üdvözlő költemény is szóraltott le a karzatról 1000 példányban; bouquet és koszorú pedig épen 99 repült mondd: kilencvenkilenc az ünnepelt lábai elé.

Ez aztán fogadtatás volt, bizonyosan sokszorosan imponánsabb, mint az, melylyel a távozó Serpolettól a népszínház közönsége elbucsuzott. Így, a szeretet ennyi jeleivel aligha volt még elhalmozva színészno a kolozsvári színpadon. Részünkről óhajtuk, hogy Szigligetiné e kitüntetés ne tegye elbizakodottá s tekintse azt becses zálognak, melyet a kolozsvári közönség iránti hálája jeléül ernyedetlen előretörekvéssel, ritka természeti adományai és tehetsége folytonos fejlesztésével viszonzhat a legszebben, a legméltóbban.

Serpolette pedig olyan volt, amilyennek képzeltük, amilyenek őt a hir csapongva mesélték: egyszerűen bájos, megjelenésében elragadó, játékában mesterkéletlenül élénk, tele étellel, játsszi kedélylyel s azzal a bizonyos gyermekdedséggel, mely Szigligetiné egyéniségét és játékát jellemzi.

Kivéve egy pár mozzanatot. S ezt, épen azért, mert Szigligetiné kiváló tehetségnek szeretjük tartani, kénytelenek vagyunk most, jelőre leplezetlenül megmondani.

A valódi tehetségnek legkevésbé sem árt hat a nyílt kritika; s utóvégre nagyon természetesenek tartjuk, hogy Szigligetiné ama szakadatlan diadalok közepette, melyeknek ragyogó központja a népszínháznál ő volt: könnyen nem fordított figyelmet játékában sok olyasmire, ami pedig tehetségét, fejlődő művészetét hamis irányba terelheti.

Némely helytt Serpolette egyszerűen csintalankodó alakjába olyan vonásokat vett föl Szigligetiné, a melyek a kép szépségét csak zavarták.

Szigligetiné művészi egyéniségének, egész megjelenésének s játékának jó jellemvonása: bizonyos romlatlan légkör, naiv kedélyeskedés, gyermekded játszás és élénkség. Művésze, jövője érdekében kérjük: óvja meg e költői színezetet a realismusnak meglehet hatásosabb, de higgye el: művészietlen olyanforma vonásaitól, a melyenekkel p. o. tegnap Serpolett játszi alakját, úgy látszik, még élesebben akarta színezni. Értjük p. o. azt a momentumot, midőn a bíró levélolvasásánál az asztalnak egészen nekidőlve, oda könyököl a bíró orra elébe; vagy később a midőn egész könyökével végig hoz orra alatt (nem is akarjuk gyanítani: mit akarván azzal jelezni); vagy az utolsó felvonás tánczjelenetében. Mindezek meglehet az életből vett, de kétségtelenül izléstelen, a színpad művészethez nem illő színezések, Szigligetiné máskülönbben finom és költőiesen élettajles játéknak keretéből disharmonikusan kirtanak.

Meg lehet Szigligetiné győződve, hogy ilyes realis színezés nélkül is teljes hatása van az ő Serpolettejének, amint hogy valóban olyan alakot mutatott be, mely megírhatóvá teszi, miért volt a népszínház mindíg szufolva, mikor a „Cornevillei harangok”-at adták.

Tegnap is a közönség nem győzte őt az egész előadás folyamában elegend tapssal: minden coupletja s minden jelenete után megújult taps és éljenzés s minden jelenete után többször kibívták sőt több coupletját megismételtették.

Röviden: a diadal, a siker teljes volt itt is mint a népszínházban; s ha Szigligetiné azokban is, amik ellen fennebb kifogást tettünk, hallgatni fog az ő finom művésze emelkedett izlésese Szigligetiné Serpoletteje egyike lesz a legszebb, legköltőibb színpadi alkotásoknak.

A többi szereplők között Pataki Ottilia Germainjéről elismeréssel szólhatunk, ami az ének-rész illeti. Játéka ugyan még feszes, gyakorlatlan; de remélhetőleg ez is ki fog fejlődni, ha Pataki O. k. a szorgalmasan tanul, igyekszik. Az igyekezet pedig kétségtelenül meg van benne.

Szentgyörgyi (Gáspár apó), Németh János (Gréneicheux) és Várad Miklós (Henry) ma is kitűnően töltötték be szerepüket.

Szombathelyi (város-bíró) igen jó alakot mutatott be, gondosan játszott és szerencsésen, hatatosan ki tudta zsákmányolni e szerep comicumát, ámbár imitt-amott egy kis túlzás miatt szemrehányást tehetünk neki.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1878. okt. 10.

— A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a fogarasi állami polg. iskolához ideiglenesben tanítónőül kinevezett Botta Annát állomásán végleg megerősítette.

— A marosvásárhelyi kir. főügyész, a beszertercei kir. ügyesség felügyelete alatt álló központi börtönhöz, börtönfőmesterré Bollan Gerő kiszolgált altiszteit nevezte ki.

— **Endrődi Sándortól**, az újabb magyar yra e legkiválóbb képviselőjétől, ismét egy kötet költemény jelent meg a Petőfi-társaság kiadásában. Endrődi nagyérzelmű költésze a ragyogó phantasia mellett a forma-tökély és nyelv-tiszta-ság oly mértékűt egyesíti magában, melyre mindnyájban büszkésk lehetünk, legkivált ma, a midőn legjobb szellemi erőinket a napi politika pora és sara tartja majdnem egészen lekötve s oly jól esik a köznapiság e homályos légkörében egy-egy sugár a magaslóból, hogy eléggé nem ajánlhatjuk a kötetet a költészet minden barátjainak. A kötet csinnal kiállított kötet kapható Aigner Laposnál. Ára 2 frt.

Erdélyi katolikus hitszónok.

Van szerencsém mélyen tisztelt pályatársaimnak az „Erdélyi katolikus hitszónok” harmadik kötetével s benneházi Szabó János, Szakácsi Vitus és Kovács Antal, megyénk ez egykori három jelesének beszédjeivel kedveskedni. Tájékoztató szükségessé tartom megjegyezni, hogy a nevezettek még kinem adott hagyatékai, mely együttvéve egy egész évre szóló beszédeket foglal magában, sehogyan sem vala egy kötetbe szorítható. Azt tehát három részre osztom úgy, hogy az első rész az Advent első vasárnapjától Vízkeresztig, a második a Vízkeresztől Pünköstig, a harmadik a Pünköstől Adventig való beszédeket foglalja magában, mely pedig mind az ünnepekért, mind a vasárnapokért. E három részből az első az „Erdélyi katolikus hitszónok” jelen harmadik köteté képezi. Szakácsi Vitus atya még életében azon bizalmával üdvöztetett meg, hogy leírt beszédjeit kinyomatás végett maga küldötte el nekem. Kik ismerték és szónokolni hallották, bizonyosan sajnálják fogják, hogy elmondott beszédjeinek nem mindnyáját bírhatják. Azonban az „öreg Vitus”, miként őt tisztelői nevezni szokták volt, nem mindig írta le beszédjeit; többnek csak vázlatra maradt fön. Hasonló sajnálattal kell fölemlelnem, hogy Kovács Antal néhai brassói apát-plébános szónoklataiból még kevesebb jutott kezem közé. E gondos író munkái, az erdélyi egyházmegyei szent szónoklatai nagy kárára vagy elvesztés, vagy pedig valahol rejtekben tartatnak; mihez még azon körülmény is járul, hogy Kovácsunk mint brassai plébános beszédjeinek felét, magyar és német hivatás igazságos egyaránt kívánván az evangéliumi eledellel táplálni, németül írta és mondotta el. Szabó János prédikációi között még azok is, melyeket ifjabb korában készítet, meg látszik az a szabotosság és jeles kikerekítés, mely beszédeit jellemzi. Ugyanazért, ha irályukon talán kissé változtatni kellett is, tartalmukhoz hozzányulni, azokat eredetiségükből kivetkezteni, pialumunak tartottam volna. A sajtó alól már kikerült, tizenegy ivre terjedő és tizenhét beszédet magában foglaló munka postai útjánvél mellett küldött szét és Demjén Imre kolozsvári egyetemi könyvtárs urnál vagy alulírtnál levelező lapon megrendelhető. Ára 1 fnt 20 kr. Szabó János himnailióiból, melyek az „Erdélyi Katolikus Hitszónok” I. és II. kötetében jelentek meg, még néhány példány kapható. Kolozsvárt, 1878. okt. 7. Veszely Károly, prépost-plébános.

— **A kolozsvári m. kir. távirati főállomásnál folyó év szeptember havában feladatott 2397 távirat.** A feladatott táviratok után befolyt 1175 fnt 80 kr., érkezett 2735 s átmélt 14,594 távirat. Az összes táviratok száma tehát 19,726, mintegy 432,640 szóval.

— **Szinészet Tordán.** Tordai levelezőnk írja: A városunkban időző Nyéki János vándorszínésztársulata Gáspár Benkő Jolán újonnan szerződött tag által drámai erőben szaporodott; csak az a baj, hogy a „drámai erőket” (egy a hogy) egyedül Komlósi, Szabó, Szabóné képviselik, míg a többiek ezekkel szemben a drámákban is a „mulatságos komicumot” játszódnak. Benkő J. f. hó 8-án Barriere egyhangú és színtelen drámája „A völgy lilomában” lépett fel először. Habár játékában nem is tudta szerepét annyira jellemelni, hogy az által egy helyes egész domborodjék ki a néző szemei előtt, a melynek elmosódott részei ne legyenek, de voltak mégis játékában oly egyes momentumai, a melyekben a valódi érzélem melege állat tudott hatni és tapsokat keltetni. B. J. szép színpadi alak; hangja tiszta és nyelme csengető, megjelenése játszi, s ha ezen természet adta előnyökhöz még a folytonos tanulmány is hozzá járul; nem csak a vidéki, de más nagyobb színházaknál is szerencsét próbálhat és találhat. (n.)

— **A brassói magyar casino e hó 6-án tartott közgyűlésén,** mint a „Kr. Ztg.” írja, az elnök-választásra nézve nem tudott meggyezni. Egyik rész Lázár Gerő kereskedő, a másik pedig Szentiványi Gyula főispánt öhajította volna elnöknek. Az elnök-választás tehát elnapoltatott, a többi megválasztott tisztviselők közül pedig néhányan lemondottak, s így újabb közgyűlés fog tartatni.

— **A beszercezel** eg. hiv. néptanító — mint az ottani lap írja — július és augusztus havi fizetéseket csak szept. 1-én kapták ki, s most okt. 1-én már újból nem részesültek fizetésben. — **A br. Bruchenthal** féle perben — mint a n.-szabeni lapok írják — br. Bruchenthal Gyulának a legfőbb törvényszék határozata ellen beadott semmisségi panaszát a semmisítőszék elvetette.

— **„Epilogus.”** Ily című költemény fog megjelenni a „Budapesti Szemle” legközelebbi kötetében Arany Jánostól. Azzal a megjegyzéssel adta át Gyulai Pálnak, hogy ez az utolsó, melyet életében kiad. Pedig, mint tudjuk, írja a „Pórvárosi Lapok”, van még egy csomó kiadatlan költeménye, köztük vagy három ballada, és egy a plevnai napok alatt írt gyönyörű ének Ozman pasáról. Ezeket azonban a nagy költő már „hagyományok”-nak szánta. Ekkép azt kell kívánnunk, hogy mennél később ismerje meg a közönség. De vajha jó egészség, jó kedv, jobb körülmények ösztönöznének, hogy a költőt szeszegővé tegyék, s ne utolsó költeménye legyen az „Epilogus”, melyben mesteri formában énekl meg azt, a mit átélt és a mit megért, köztük sok olyat, a mit nem kívánt és sokat meg olyat, a mit kívánt.

— **Csiky Gergelyt** a csanádi püspök fölmentette tanári állásától, melyet a temesvári papnövédekben mint hittanár foglalt el. A fölmentés természetesen saját kérésére történt, mivel a folytonos szóbeli előadás árt egészségének. Ő jelenleg a fővárosban van, de az „Ellenállhatatlan” első előadása után még leutazik ügyeit rendbe szedni; novemberől fogva azonban a főváros állandó lakosa lesz s egészen irodalmi munkásságnak fog élni.

— **A magyar magánjog** mai érvényében különös tekintettel a gyakorlat igényeire. Irta Zlinszky Imre ítélőtáblai bíró. [Első füzet: A magyar magánjog általános része. — Ily című tárgyánál s szerzőjénél fogva egyaránt érdekes míg első füzeté jelent meg a Franklin társulatnál. Ára 1 fnt 20 kr. Az egész munka négy füzetben ez év végével fog megjelenni.

— **Lembergi** táviratok szerint, Orosz-Lengyelországban a helytartó jószágain egy nagy tűzvész fél milliónál nagyobb kárt okozott.

— **A díjak ünnepélyes kiosztása** a párisi kiállításán október 21-én megy véghez, mely napra máris történnék előkészületek. A Palais de l'Industrie földszíntjén és első emeletjén már elrendezték az üdöhelyeket, melyek megszámozva. Az ünnepély nagy pompával foly le s több koronás főt is várnak e napra. A kiosztott jegyek száma 22,000. Három emelvényen a marsall, a miniszterek, a diplomáták s kiváló vendégek foglalnak helyet. A kitüntetendők a középben helyezkednek el. A helyiséget gyönyörűen fölékesítik.

— **Hajó, mely el nem süllyed.** A Themzén történt szerencsétlenség óta naponként érkeznek tervek, melyek szerint a hajók elsüllyedése megakadályozható. Egy benyújtott mintázat valóban soha ígér s legközelebb kísérletek is történnék az új szerkezetű hajóval Londonban.

— **Hadi Loja** értékesítése. A hirbéd zsványprófeta elfogatásának hírére a közönségben először is a fölött folyt a vita és találgatás, hogy fel fogják-e akasztani Hadi Loját vagy nem. Bécsben — ugyilgyan — egészen másnemű fejtevésekre adott okot ez az eset. A „N. W. Tblatt” legalább azt beszéli, hogy hozzá mindenféle levelek érkeznek, a melyek Hadi Loja személyének értékesítésére tesznek furcsább furcsább ajánlatokat. Az egyik azt mondja, hogy egy darabig, azaz a büntetés végrehajtása előtt nagy belépti díj mellett mutogassák a nevezetes egyéniséget — ily módon legalább 10 millió forint jövedelem lévén remélhető a mozgósított családai és a sebesülték javára.

— **Vezuv.** Mint Nápolyból írják, a Vezuv kitörése egyre erősödik. Az új kitörési kup, mely az 1872-iki tágas kráter fenekén van, meglehetősen erővel dobja ki a tüzes anyagokat s a többé-kevésbé elegyes füsttömegeket. A láva legnagyobb mennyiségben az új kupaljából tolu elő s a régi kup falain fennakad, úgy hogy még most nem foly alá a hegyen. A tűzfény, mely Nápolyból éjjel a nagy Vezuv-kup csúcsán látszik, a láva visszafénye a fölgomolygó füstöt. A nagymérvű gyuladásokat megelőző jelek hol mutatkoznak, hol pedig elmaradnak. Resinában legújában a hegy közelében levő helységekre nézve eddig nincs veszély. Az idegenek száma, kik a nagyzerű természeti tűneményt közelről akarják látni, igen nagy; legtöbb az angol és német. A legutóbbi bulletin, melyet Palmieri tanár a kitörésről kiadott, szept. 29-éről szól, s azt mondja, hogy a legutóbbi éjjeli órákban a tűz majdnem kialudtnak látszott: éjjel után az új kup élénkebbnek, a füst tömöttebbnek látszott s a láva itt-ott fölfolyni kezdett. Fokozódás nem észlelhető.

— **A szerajevói zsidók** az occupáló hadsereg zsidó tagjait iránt kiváló rokonszenvvel viseltetnek. A „P. Napló” egyik mózesihit munkatársa szintén résztvevén a hadjáratban, érdekesen írja le fogadtatását Szerajevóban hitsorsosai által. A synagógába menvén, 10—20 zsidó fogta körül s kérte, hogy legyen vendégük. Csaknem erdszakkal vonta egy magával. Lakására vonva, leveköztették, tiszta ruhába öltöztették, megvendégelték, marasztották, még egy 12 éves menyasszonyt is ígértek neki. A zsidók ezen rokonszenve a fajrokonságon kívül onnan is ered, mert azt hiszik, hogy az occupáló sereg eltávolítása után a törökök őket mind leglyilkolják. „Menyasszony”-nak atyja, dusszadaz s tekintélyes szerajevói polgár, ki különben az occupatiónál által mérdeteket szenvedett, komoly híve az új rendszernek s azon nézetét fejezte ki, hogy Boszniában addig nem lesz nyugalom, a míg itt török lakosság lesz. „A törökök meg azt parancsolja a hitre, — mondá a levelező szerint — hogy szeressen fegyvereket, késeket, puskákat. A török világlátásban fegyverekre költi pénzét, és ezek fölővást szaporítandó és szaporított örökségül szállnak fiúfiúra. Minden török ház egy-egy fegyvertár, csakhogy most a fegyverek el vannak ásva. A mi fegyverkészleteket önk összeszedtek, az a boszniai fegyverkészletnek századrészét sem képezi. — Majd megbarátkoznak a törökök az új renddel — mondám én. — Soha! feleli . . . ur; hódák nem fognak nyugodni és a tudatlan nép vakon hiszi, a mit a hódá neki a Korán vagy a szultán állítólagos parancsa gyantán kihirdet. A török tűzbe megy a hódásért. Mikor az osztrák kormány Imakovic hódását, s veszélyes igazolt felakasztatja, a szerajevói törökök fejenként 20—30 fírt ajánlottak érte váltásdíjjal. És a hód-

sák most is folytatják az igazat, jegyre fanatizálják a népet.” „Százegzer katona mégis csak fentartaná a rendet, ha a szerbek velünk tartanak. A mi statisztikusaink azt állítják, hogy Bosznia lakossága tulnyomón keresztény vallású. „Só sincs róla. Én sokat jártam Boszniában és biztosíthatom, hogy a városokban mindenütt a törökök képezik a nagy többséget; a falvaknak nevezett csekély házasoportokban szétosztott szerbek alig számítanak.” — „Forradalom esetén a törökök a zsidókat nem mészárolnák le. Önöknek tehát nincs okuk félni.” Nem mészárolnának le, hanem úgy nyuznának, hogy ma egy ujjamat, holnapután két ujjamat, harmadnap a másik kezemet, negyednap a lábamat nyuznák, úgy meg-szarcolnának.”

— **Megnézte a kiállítást.** Egy Delisle József nevű jámbor falusi Lagny környékéről 300 frankkal szebbén Párisba utazott, hogy jól mulasson s megnéze a kiállítást. Esti 9 órakor a keleti vonaton megérkezve, tájékozás végett a szomszéd kocsmába ment, hol talált is két szíves embert, k.k. miután ismerik a nagy város minden zugát, vezetőül ajánlottak. Delisle örömmel fogadta ex ajánlatot s itt kezdődnek meg szíveskedései, melyekről akár vigjátékot lehetne írni. A szegei falusi, miután jól megkedvelte nyájás ismerőseit, ezekkel atra kelt s oly jól is mulatott, hogy éjjeltájban két rendőri elhagyott utcában akad réd, sajnálattal emelt állapotban, szakadt ruhában és kirabolva. Delisle elfogták és első éjjelét börtönben kellett töltenie. Másnap reggel a biztos előtt oly siránkozóan adta elő kalandját, hogy állításai valóságában csakugyan nem voltak kétkedni. „Őn szabad,” mond a biztos, „de mihez fog most? Legfőképp még egyszer befoghatják csavargás miatt.” — „Oh, van egy jó barátom, ki gyümölcsösű Charentonban.” — „Jó, hát keresse azt föl, hogy segítségére legyen hazatérésében. Itt van 20 sou az omnibusra, de ne engedje magát meggyezser meglopni.” — Delisle hálálkodva távozott. De mivel jó gyalogló volt, azután még elég kora volt, a 20 souért reggelit vett s gyalog indult Charentonba. Emberünk nemokára egy eltévedt, hogy késő este volt, mire Charentonba érkezett. Végre talált valakit, ki barátja házához utasította. Ezt azonban zárva találta. „Ha most kopogok,” elmélkedett Delisle, utoljára még rablónak tartanak; inkább várok holnapig. De hol töltse az éjt? Nagyon egyszerű. A kertben egy fészert pillantott meg; a fal nem volt megmászhatatlan s Delisle egy alkalmas ponton átvette magát a falon. A szerencsétlen nem a földre, hanem egy kutba ugrott. Szerencsére megkapott egy kötelet, de jajkiáltása, midőn a vízbe esett, föllármázta az egész házat. Midőn végre sikerült Delislenek a kötelet fölkapaszkodni, már akkor a kut párkányzatánál egy óriás kutya állt azzal a barátságos szándokkal, hogy menten szétépti az idegent. A kellemetlen helyzet annyiban még válságosabbá vált, hogy most a kertész is közeledett, még pedig egy nagy fűtykőssel fölfegyverkezve. Delislenek ezután, gyorsan a kötéltől kapaszkodva, habár alig bírta már, rendszeres váltakozással a gyötrelmet kellett kiállani. A legrosszabb volt a dologban, hogy barátja sokáig nem akarta fölismerni, hogynehezen azonban mégis sikerült magát megismertetni. A felhőlt Delisle kihúzták a kútból és ágyba fektették. Másnap reggel ismét hazafelé indult, megátkozva Páriszt és az egész kiállítást.

— **Figyelő** Október havi füzeté megjelent következő tartalommal: Mikes Kelemen novellái, Szilágyi Istvántól. — Berzsényi Dániel, Angyal Dávidtól. — Édes Gergely művei. A bafi Lajostól. — Kis János kiadatlan költeményei, Bayer Ferencztől. — Ángyán János egyházi s paedagogiai író önéletrajza, Dr. Kiss Árontól. — Kazinczy Ferenc levelei Cserei Ferkashoz, Horváth Dömétől. — Nyéki Vörös Mátyás, Faló Endrétől. — Tompa Mihály levelei Kazinczy Gáborhoz. Apafi Lajostól. — Diótára menendő Cseplesz urfiak éneke (Székely népdal), Balassy Dénestől. — Irodalomtörténeti repertórium, Szinnyei Józseftől.

— **Naptárak** 1879-ik évre. A „Franklin társulat” magy. irod. intézet által épen most küldettek be szerkesztőségünknek a következő közkeveltségben részesülő, csinosan kiállított, és a legnagyobb gondallal szerkesztett 1879-ik évre kiadott naptárakat. Valamennyien a legújabb hivatalos adatokból merített országos vásárokat kimutatásával vannak ellátva. Nemzeti nagy képes naptár 1879-ik évre, Szépirodalmi és ismeretterjesztő tartalommal, szerkeszté Aldor Imre. XI. évfolyam. „A zalogházban” nagy címekkel (Munkácsi Mihály festménye után) és számos a szöveg közé nyomott képpel. Ára fűzve egy forint. István bácsi naptára vagyis családós házigazdának s gazdaságonoknak, népevelőknek, helységi előjáróknak, iparosoknak és földmivelőknek való képes kalendárium 1879-ik évre. Alapítá Mayer István, szerkeszté Köhalmi Klimstein József tanár. XXIV-ik évfolyam. Közleményekkel Rubicek Ferenc, Vayand Géza, Földes Ferenc, Kubica Terentius, Glatz József, szótól. Ára fűzve 50 kr. Protestans új képes naptár 1879-ik évre. Dr. Ballagi Aladár, Kovács Miklós, Bodon József közreműködésével szerkesztette Duza Sándor tanár, XXV. évfolyam. Több arcképpel s a protestáns egyház tiszti névtárával. Ára fűzve 50 kr. Falusi gazda naptára 1879. évre. A magyar gazdák, kertészek

felkésztek és tanítók számára. Pfizner János, Iby Ferencz, Erdélyi Károly, Ehrlich Izidor, Baky István, Turonyi, Ondody István, Schöber Ignác, Kodolányi Antal, Ebner Sándor stb. közreműködésével szerkesztette Szporon Pál tanár. XV. évfolyam. Számos ábrával. Ára fűzve 80 kr. Kertész gazdasági naptár 1879 évre. Szerkesztette dr. Farkas Mihály. Első évfolyam. Számos ábrával s jegyzetlapokkal ellátva, Ára fűzve 80 kr. Lidércz-naptár 1879-ik évre. Elbeszélések. — Uti kalandok stb. gyűjteménye. XVIII. évfolyam sok képpel. Ára fűzve 60 kr. Honvéd-naptár az 1879-ik évre (együttal katonai naptár) A magyar nép számára. Szerkeszté Aldor Imre. XII. évfolyam. „Huszárbravur” (Wagner Sándor festménye után), nagy czim- s a szöveg közé nyomott számos kisebb czim- Ára fűzve 60 kr. Kossuth-naptár 1879-ik évre. Szerkeszté Honfi Tihamér. IX. évfolyam. „II. Rákóczy Ferencz elfogatása” (Benczur Gyula festménye után) nagy czim- és számos a szöveg közé nyomott kisebb képpel. Ára fűzve 40 kr. „Nepzsidója” naptára 1879-ik évre. A magyar nép számára. Szerkeszté Aldor Imre. XII. évfolyam. „A falu hőse” (Munkácsi Mihály festménye után) nagy czim- és sok kisebb képpel. Ára fűzve 40 kr. A magyar nők naptára 1879-ik évre. Szerkeszté K. Beniczky Irma. XI. évfolyam. Számos képpel s naptári jegyzetekkel ellátva. Ára 60 kr. Borászati naptár 1879-ik évre. Szerkeszté Dr. Nyári Ferencz. VI. évfolyam. Számos ábrával. Ára fűzve 80 kr. Tartalma: I. Természettudományi rész. II. Szőlészeti rész. — III. Borászati rész. — IV. Kertészeti rész. — V. Mulattató rész. — Borkorcsolyák. — Deák Ferencz naptár az 1879-ik évre. Szerkeszté Aldor Imre. III. évfolyam. A párisi nemzetközi kiállítás madártárlatban felvett nagy képpel, s sok képpel. Ára fűzve 50 kr. Eötvös-naptár 1879-ik évre. Tanfériak és tanügy-barátok számára. Az Eötvös-alap javára kiadja a központi gyűjtő-bizottság. Többek közreműködésével szerkesztik György Aladár és Luttenger Ágost. Második évfolyam. Ára fűzve 60 kr. Nevezzünk ki mulattató naptár a gyönyörűsége 1879-ik esztendőre, megcsinálta vala egy asztromokus. Számos illusztrációkkal. Ára fűzve 40 kr. A magyar nép naptára 1879-ik évre. Képes kalendárium sokféle hasznos és mulattató olvasmánnyal ellátva. Szerkeszté Tatár Péter. Sok képpel. Ára fűzve 30 kr.

A szerkesztő postája.

— Ifj. Balogh Ferencz, Felvincz. Lapunk tere nem engedi meg, hogy mások gyűjtéséről részletes kimutatásokat adjunk.

— Tordai rendes tudósítónk erről is értesítvén lapunkat, D. A. ur közleménye nem használható.

— Dr. Koós G. ur értesítése csak a hirdetés rovathoz közzélhető s ez iránt a kiadó-hivatal megkeresendő.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági kiállítás.

D.-Szt.-Márton, oct. 4. 1878.

III.

Kirándulásunk tervébe felvett székelyfalvi rózsatelepet, annak tulajdonosa Kispál Sándor ur szíves útmutatása és ösmertetése mellett tekintettük meg.

A meglehetősen terjedelmű kert csillogó tisztasága már az első belépésnél a gondos kezeket árulja el, míg a beosztás, rendezés, a szakértelmet tünteti elő.

A tetszetős alaku és helyes arányokban kiszabott táblákban díszlő rózsaszíntvények ezreinek egyenletes sorai, a késő őszi idő dacára, változatos alak és gazdag színvegyületekben pompázó rózsákkal kellemes hatást gyakorolnak a szemlélőre, a csinos jelző-oszlop táblái pedig minden tudakozódás nélkül híven közlik a virág-királynők neveit.

E csinnal és gazdag tartalommal berendezett telep megtekinthetőségét valóságos yereségnek tartjuk, s miután ez tulajdonképpen üzleti szempontból nyerte létét, csak üdvözölhetjük tulajdonosát, hogy egy oly ipárnak töreksei alapját megvetni, mely házáknak kevés figyelemre van méltatva, mely azonban a tulajdonosa szakértelméhez méltó kitartással nyerheti további fejlesztését, egy új jóvátelmi águnk nyitja meg forrását, s a rózsakert évenként a külföldnek fizetni szokott adónak legalább egy részét a hazában tarthatja meg, csak közönségünk is szokjék el minden hazai iparunk kicsejnylésétől s részvételével igyekezzeék gyámolítani a nemes törekvést.

A látottak kellemes hatása alatt, szerencsét kívánva a fiatal tulajdonosnak üttörő vállalatához, tovább folytatunk utunkat, a világhírű borairól is ismertet, Gerend István sövényfalvi kertészének megismerésére. Itt a hagyományos magyar vendégszeretet oly vonzó s szívélyes fogadtatással találkoztunk, hogy szinte feledők jövetelünk célját, végre is felkerestük a természetből sok előnyöket nyert kertet, melyek közül kőszégtelenül legbecesebb a gazdag vízforrás, mely százados óriás fűzek tövével oly bőséggben tör ki kristály gyöngyeivel, hogy a kerten átfutó jókora patakka növekedik víze, mely egyebek mellett, a nagyterjedelmű szőlő-iskola öntözésére igen előnyösen használtaik fel.

Különben a csinnal berendezett kertnek nemcsak gyümölcsfa ültetvényei érdekeltek bennünket

főképen, a százakra menő fiatal oltványok még nem mind termőkészek, de bizonyítókul szolgálhatnak arra: hogy tulajdonosuk gondot fordít művelésre s szeretettel viseltetik fái iránt. Szóval, elmondhatjuk, hogy kirándulásunk meggyőzött a fölöl, hogy e vidéken a gyümölcsenyésztésnek vannak buzgó barátai, s oly telepekkel bírnak, melyek serkentő példátul szolgálhatnak egyfelől, másfelől pedig a mai fogyasztó közönség igényeit kielégíthető nemesebb gyümölcsfajok esmertetését és terjesztését könnyítik meg.

És ezzel az alkalomra befejezve kirándulásunkat, tekintünk végig a gazdasági kiállítás más-nemű czikkein.

Kiállítások, versenyek határnappjai.

Október 13—22. gazdasági kiállítás Deés. Rendezi a Szolnok-Dobokamegyei gazdasági egyesület.

Október 13—23. Termény és állatkiállítás Deés.

Október 20—30. Ipar- és terménytárlat Kézdi-Vásárhelyen.

Lótenyésztési jutalomdíjazások határnappjai. Nov. 4. Teke. Bal.-Gyarmat, okt. 3.

Lóverseny naptár. — Pardubitz október 13. Pest, okt. 20., 22. (Gazd. L.)

A „KELET” magán táviratai.

Feladatott Budapestén okt. 9. 11 ó 20 p. d. e. Érkezett Kolozsvárra okt. 9. 11 ó 30 p. d. u.

A porta tiltakozó jegyzékét Anglia és Németország határozottan visszautasíták s monarchiánk eljárását a kongressussal megegyezőnek mondák.

Konstantinápolyi félhivatalos forrás azt állítja, hogy a porta számított a magyar ellenzék agitatójára; ezért tiltakozott a megszállás ellen.

Layard Londonba ment, mert az angol reformokat sem tudja keresztül vinni a portánál.

Arnaut csapatok szaporodnak; Gijján és Goljánál Szerbiával összeütközés várható.

Az osztrák kabinet megalakítását Herbst nem vállalta el Andrássy miatt; valószínű, hogy fusionalis kabinet lesz Rechbauerrel.

Érték- és váltófolym.

1878, october 9.

Magyar aranyjárdék	83.70.
„ kinostári utalv.	1 kibocsát . . .
„	2 „ . . . 112.—
„ keleti-vasut elsőbűs 2	„ . . . 73.90.
„ állami kötvény 1876 év	„ . . . 64.—
„ vasuti kölcsön	„ . . . 98.75.
„ földtehermentesítési kötvény	„ . . . 77.75.
temesi	„ . . . 74.75.
erdélyi	„ . . . 73.—
horv. slavon	„ . . . 84.50.
magy. szőlődezmá váltás	„ . . . —
Osztr. egységes államadosság papírban	61.65.
„ ezüstben	62.80.
„ aranyjárdék	71.75.
1860. államsorjegy	111.—
Osztr. nemzeti bank részvény	785.—
„ hitelrészvény	226.75.
magyar. hitelbank	206.50.
Ezüst	100.—
Cs. k. arany	559.—
Napoleon'd'or	936.—
Német bírod. mark	57.90.
London	117.15.

Felölös szerkesztő és kiadó-tulajdonos: Békésy Károly.

A folyó hó 5-én helyben bel-középutca 9. sz. a. megnyit

pénzváltó és zálog-kölcsön intézet

1. Vesz és elad mindennemű forgalomban levő pénznemeket, tőzsdén jegyzett értékpapirokat.
2. Leszámlított három hóval a lejáratú idő előtt nyereményeket és szelvényeket.
3. Eszközöl minden bel- és külföldön történő bármily összegű fizetéseket.
4. Közvetít tőzsdézárati eladás és vételkelet nagyobb összegű állami és érték-papírok, vagy pénznemekre.
5. Elad eredeti sorsjegyeket egészen részletfizetésre, valamint $\frac{1}{20}$ -ad részjegyeket. (A 20-ad részjegyek eredetije saját örményünkben marad s az bármely érdekelt félnek kívánatra előmutattatik.)
6. Előlegeket ad igen mérsékelt kamatláb mellett minden tőzsdén jegyzett értékpapírokra.
7. Arany és ezüst tárgyakra, úgy pénznemekre.
8. Ruha neműekre és ezzel rokon természetű tárgyakra, végül:
9. Terményekre.

A midőn a n. é. közönség becses figyelmét fentjelzett vállalatunkra felhívni bátorodunk, biztosítjuk előre is a legszálladabb szolgálatot. Kiváló tisztelettel.

Nik Ferencz, Polez Albert.

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,
eső kőpönye, kocsitakarók, ágycetők, sátorok, kelmék

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt kapható az épen most megindult nagy fontosságú vállalat:
Illustrierte Weltgeschichte.
Unter besonderer Berücksichtigung der Kulturgeschichte auf Grund des von ihm mitverfassten grösseren Werkes neubearbeitet und bis zur Gegenwart fortgeführt von
OTTO von CORVIN
sowie in neuer, zweiter Auflage mit herausgegeben von
L. F. DIEFFENBACH
czimű nagy műnek első füzeté.
Diszkiadás 8 kötetben,
kötetenként 16—18 füzet tartalommal.

Mintegy 2000 világ-történeti tárgya kép, 40—50 arckép csoportozat, művelődés történelmi képek és színnyomatu térkép mellékletekkel.

Az „**Illustrierte Weltgeschichte**“ diszkiadása megjelen 8 kötetben (1—1 kötet 16—18 füzet) vagyis összesen 136—140 füzetben, több ezer a szöveg közé nyomott, vagy külön lapon lévő gyönyörű képekkel, merítve a világtörténelem megörökítésére méltó nagy eseményeiből. E munkából 2 hetenkint fog egy füzet megjelenni, melynek ára 32 kr. lévén, szerényebb állásuak is igen könnyen szerezhetik meg. Minden 2. v. 3-dik füzet egy egész lap nagyságú kép, vagy színnyomatu térkép melléklet jön és minden kötet befejező füzetével egy összehasonlító történelmi táblázat. — Egy kimerítő betűrendes tárgymutató valamennyi kötetről, a munka használatának nagy megkönnyítésére leendő.

Az egész mű 4 év alatt a t. cz. megrendelők kezeiben lesz. A rendes és akadály nélküli megjelenés biztosítottván, a mennyiben ez újonnan átdolgozott kiadás kéziratának legnagyobb része már a kiadó kezeiben van. A már megjelent első füzet után, mely alólírt könyvkereskedésben kapható, a mű nagyszerű kiállítása és terjedelme megítélhető.

A t. cz. megrendelők minden füzetet azonnal megjelenésük után házhoz hordva veszik, melyért csak is annak ára 32 kr. fizetendő. Kolozsvárt, STEIN JÁNOS könyv- és zeneműkereskedése.

Szépirodalmi képes lapok,
melyeknek új évfolyama október-hó 1-én kezdődik, megrendelhetők
Stein János
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

ILLUSTRIRTE WELT.
Deutsches Familienbuch. Siebenundzwanzigster Jahrgang.
Számos egész iv nagyságú képekkel, megjelen havonként kétszer.
Ára egy füzetnek házhoz hordva csak 20 kr.

Das Buch für alle
Illustrierte Familien Zeitung
Zur Unterhaltung und Belehrung.
VIERZEHNTER JAHRGANG.
Számos egész iv nagyságú képekkel. Meg jelen havonként kétszer.
Ára egy füzetnek házhoz hordva 20 kr.

ILLUSTRIRTE
CHRONIK der ZEIT,
Jahrbuch der Ereignisse.
Blätter zur Unterhaltung.

Megjelen havonként kétszer, nagy negyedréti alakban, számos képekkel.
Ára egy füzetnek házhoz hordva csak 14 kr.

Valamennyi itt elősorolt képes lapoknak az új évfolyam első füzeté már megjelent és kapható

Stein János,
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

Ugyanott kapható
Fényes házasság.
Regény, a magyar társadalmi életből. Irta Vértési Arjöld.
Ára 1 frt 40 kr.

A rossz szomszéd.
Regény. Irta Vadnay Károly. Ára 1 frt.
Un capitaine de quinze ans.
Par Jules Verne.
Première partie. Ára 1 forint 95 kr.
Német balladák és románczok.
Magyarította Heinrich Gusztáv.
I. rész. Bevezetés. — Bürger. — Goethe. Ára 70 kr.

1878-ik évi országgyűlési törvényczikkek.
II. füzet. XV.—XXIX. törvényczikkek.
Nagy nyolczadrét kiadás. Ára 1 forint 50 kr.

Kereskedelmi levelező könyv.
Gyakorlati útmutatás mindenféle üzleti fogalmazványok szerkesztésére.
Irta Fuchs János. Új olcsó kiadás. Ára 1 frt.

SERVADAC HECTOR utazása a naprendszeren át.
Irta Verne Gyula. Átdolgozta Szász Károly.

T a r t a l o m.
ELSŐ RÉSZ.

I. fejezet. Kicsérlik névjegyüket. II. fejezet. Molyben történetünk hőse, inasoktól együtt lefénnyépezetetik. III. fejezet. Váratlan roppanás. IV. fejezet. Jelenségek, melyeknek oka nem tudatik. V. fejezet. Többből többre. VI. fejezet. Körültekintés az új birodalomban. VII. fejezet. A csillagos ég. VIII. fejezet. Váratlan látogató. IX. fejezet. Keresik az elveszett szárazföldet. X. fejezet. Egy szikla, mely sirbott. XI. fejezet. Isten kezében. XII. fejezet. Egy más társaság. XIII. fejezet. Nemzetközi érintkezések. XIV. fejezet. Közlekedés az igazsághoz. XV. fejezet. Új tünemények. XVI. fejezet. Megint új társaság. XVII. fejezet. Az új világ főkörmányzója. XVIII. fejezet. A téli fűtés kérdése. XIX. fejezet. Elhelyezkedés az új lakásban. XX. fejezet. Hogy lehet az álló tengert megfagyasztani? XXI. fejezet. Új s váratlan tudósítás. XXII. fejezet. A jég hátán. XXIII. fejezet. A rejtély nyitja.

MÁSODIK RÉSZ.
I. fejezet. Ki volt a Gallia harminezhatodik lakója? II. fejezet. A tudós ki mondja a várt szót. III. fejezet. Egy lecke az őstörkök ismeretéből. IX. fejezet. Hogyan jutott Rosette Palmyrin a Galliára? V. fejezet. Számítások. VI. fejezet. Hogy szerettek mérleget és mértékeket. VII. fejezet. Nagy számok. VIII. fejezet. Egészen arról a planétáról szól, mely planéta társait örökké zavarja. IX. fejezet. Arról, hogy mennyivel jobb üzleteket lehetne csinálni a földön, mint a Gallián. X. fejezet. A Saturnus világa. XI. fejezet. Új év napja. XII. fejezet. A Gallia középpontja felé. XIII. fejezet. A Gallia gyomrában. XIV. fejezet. Servadac utra kél. XV. fejezet. Tervezések. XVI. fejezet. Utra-készen! XVII. fejezet. Ismét a földön.

Ára 2 frt.
Ugyanott régiebb, vagy használt könyvek ujakért becséréltetnek, vagy kedvező feltételek mellett átvétetnek.

Haszonbér.
Kolozsmegyében, apahidi vasuti állomástól és Szamosujvártól két óra távolságban fekvő, Gyulatelke helységében 680 hold tagosított szántó, kaszáló, legelő, minden gazdasági épületekkel, lakóházzal ellátva, a haszonbérlo elhalálozása következtében, 1879. Sz. György naptól kezdve, több évre haszonbérbe adó. — Értekezni Maros-Szt.-Györgyön tulajdonos Máriaffy Alberttel és Gyulatelkén megbízott Godolán Jánossal. (380) (1—3)

STEIN JÁNOS
m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,
ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT,
a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen bővíttve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tükéletesítve és szaporítva vannak.
A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a könyvnyomdát kitűnő metsző kezeli. A nyomdai munkák kiállításához szükséges anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.
PAPÍR GYARI ARBAN SZAMITTATIK.
Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.
A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden
KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT
határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.
Mindennemű és nyelvű könyvek, bármiféle rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszerári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlőlevelek, baromutlevelek, vásárczédulák, hirdetésmenyek, bármilyen nagyságú falragaszok, szóval minden e szakba vágó munkák izletes kiállítását elvállalja.
Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös súlyt fektet.
Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.
A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. czikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az árvaszékek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból — melyekből készletet tart — kismennyiségben kősz számra is jutányos árban szolgál.
1878.